BÖLÜM 5

AMASYA HALKEVİ DERGİSİ: YEŞİLIRMAK BİBLİYOGRAFYASI

Öğ. Gör. Dr.,Murat KARATAŞ

AMASYA HALKEVİ DERGİSİ: YEŞİLIRMAK BİBLİYOGRAFYASI

THE AMASYA PEOPLE'S HOUSE MAGAZINES: THE BIBLIOGRAPHY OF YEŞİLIRMAK

Murat KARATAŞ
Öğ. Gör. Dr.,*Abdullah Gül Üniversitesi, AİİT Bölümü*

GİRİŞ

Türkiye'de 1932-1951 yılları arasında faaliyet gösteren Halkevleri, Türk İnkılâbını yaymak, halkı toplumsal yönden aydınlatmak ve Türk kültürünü yeniden canlandırıp aydınla halk arasındaki uçurumu kapatmak amacıyla ilk olarak 19 Şubat 1932 tarihinde Ankara'da açıldı[1].

Ankara'da ilk Halkevi açıldıktan sonra Amasyanın önde gelen isimleride vatandaşların birbirleriyle daha yakından tanışması, kaynaşması, karşılıklı olarak birbirlerinden faydalanmaları bu anlamda ulus bilincinin oluşturulmasının aracı olarak Amasya'da bir Halkevi açmak için harekete geçtiler. Bu çalışmaların sonucu olarak Amasya Halkevi 23 Şubat 1934 tarihinde Eski Yatı Mektebinin alt katında faaliyete başladı[2]. Halkevinin faaliyete geçtiği bina eski bir cizvit mektebi idi. Sözkonusu binanın alt katında bulunan büyük salon, okuma odası, kütüphane ve konferans salonu olarak tanzim edilmişti. Bina son derece kullanışlı olmasına rağmen, şehir merkezinin dışında olması Amasyalıların halkevine olan devamlılıklarını olumsuz etkilemekteydi. Bu sorunu gidermek için harekete geçen CHP il yönetimi 1936 yılında saat kulesi yakınındaki

[1]Halkevleri, ilk olarak 19 Şubat 1932 tarihinde Afyon, Ankara, Aydın, Bolu, Bursa, Çanakkale, Denizli, Diyarbakır, Eminönü (İstanbul), Eskişehir, İzmir, Konya, Malatya ve Samsun olmak üzere on dört il merkezinde birden açılmıştır. Yahya Akyüz, Türk Eğitim Tarihi, Pegem A Yayıncılık, Ankara, 2006, s. 405; Mustafa Ergün, Atatürk Devri Türk Eğitimi, Ocak Yayınları, Ankara, 1997, s. 194.

[2]Bu tarihte Amasyanında aralarında olduğu Adapazarı, Beyazıt, Bergama, Bitlis, Çorlu, Düzce, Elazığ, Erzurum, Iğdır, Kula, Maraş, Mardin, Milas, Mudanya, Muş, Sandıklı, Siirt, Silvan, Ünye, Ürgüp, Ödemiş, Uşak, Urfa, Uzunköprüde yeni halkevleri açılmıştır. Nurcan Toksoy, Halkevleri, Orion Yayınevi, Ankara, 2007, s. 43.

Belediyeye ait Büyük Kırahathaneyi kiralayarak Halkevini buraya taşıdı. Bir oda ve bir salondan oluşan sözkonusu binada bir de büfe bulunmaktaydı[3]. Ancak binanın şehir merkezinde olmasına rağmen dar olması ve büyük bir salonu bünyesinde barındırmaması kısa sürede yeni yer arayışını doğurmuştu. 1947 yılında Amasya Halkevi kendi binasına kavuşmuş ise de bütçe yokluğu nedeni ile yapılamayan salon kısmı kapanışa kadar bu binadan da beklenen faydanın sağlanamaması sonucunu ortaya çıkarmıştır.

Başkanlığına Eczacı Ekrem Bilgen'in getirildiği Amasya Halkevi'nin 34 üyesi varken, Dil, Edebiyat-Tarih, Güzel Sanatlar, Temsil, Spor, Sosyal Yardım, Kütüphane-Yayıncılık ile Köycülük şubeleri kurulmuştu[4]. Bu şubelerden Dil, Edebiyat-Tarih şubesinin en önemli faaliyeti kısa süreli de olsa "Yeşilırmak" dergisi yayımlamak olmuştur.

1940 yılı ile birlikte CHP yönetimi Kemalizmin ilkelerinin ülkenin en ücra köşelerine kadar götürülmesi kararını Halkodaları eliyle uygulamaya koymuştur. 1941 yılı sonu itibari ile Amasya'da 3 tane halkevi (Amasya, Merzifon, Gümüşhacıköy) varken 23 Aralık 1941'de 3 tane halkodası (Merkeze bağlı Ziğere, Merzifon ilçesine bağlı Alıcık ve Gümüşhacıköy ilçesine bağlı Gümüş halkodaları) faaliyete başlamıştır. DP dönemi'nde halkevleri ve halkodalarının kapatılmasına kadar geçen süreçte il genelinde 48 halkodası açılmıştır. Bunlardan 30'u Merzifonda 5 tanesi Gümüşhacıköy'de ve 13 tanesi de Amasya Merkezde bulunmaktaydı[5].

8 Ağustos 1951'de yürürlüğe giren 5830 sayılı kanunla birlikte Amasya Halkevi de kapatıldı[6]. Amasya Halkevi kuruluşu ile birlikte yer sorunu ile uğraşmak zorunda kalmıştır. Bu ise halkevinin çalışmalarının istenen

[3]Yeşil Amasya, 11 Haziran 1936.
[4]Serap Taşdemir, "Amasya Halkevi ve Yeşilırmak Dergisi", 38. ICANAS Tarih ve Medeniyetler Tarihi, Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Ankara, 2012, s. 3047-3066.
[5]Serdal Balcı, Cumhuriyet Döneminde Amasya (1923-1950), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Doktora Tezi), Erzurum, 2014, s. 354.
[6]Anıl Çeçen, Atatürk'ün Kültür Kurumu Halkevleri, Cumhuriyet Kitapları, İstanbul, 2000, s. 212.

düzeye gelememesinde önemli bir etmen olmuştur. Buna ek olarak yaşanan ekonomik yetersizlikler şubelerin faaliyetlerinde aksamaya sebep olmuştur. Bu durumun bir sonucu olarak halkevi tarafından çıkartılan "Yeşilırmak" dergisi de ancak sekiz sayı çıkarılabilmiştir. Ayrıca idarecilerin işlerinin yoğunluğu ve yeterli gayreti göstermemeleri nedeniyle halkevine halkın ilgisinin çekilmesinde de zaman zaman sıkıntılar yaşanmıştır. Ancak yaşanan tüm bu olumsuzluklara rağmen Amasya Halkevi Kemalizmin ilkelerinin halka ulaştırılmasında önemli bir görev görmüştür. Halkevi bünyesinde açılan şubeler ile şehirde sosyal ve kültürel hayatın gelişmesine katkı sağlamıştır.

1. DERGİ'NİN AMACI VE YAYIN POLİTİKASI

Amasya'da yerel basın 1920'lerde oluşmaya başlamış[7], 1950'lerde Türkiye'nin yaşadığı değişmelerle birlikte hız kazanmaya başlamıştır. Amasya'da 1920-1950 döneminde yayın hayatındaki en önemli gelişme, ilk dergi çalışmalarının başlamasıdır. Amasya'nın ilk dergilerinden biri ise Amasya Halkevi tarafından çıkartılmaya başlanan Yeşilırmak Dergisi'dir. Dergi ismini Amasya'da ki Yeşilırmak'tan almıştır. Amasya Halkevi'nin yayın organı olan "Yeşilırmak" her ayın ilk günü yayınlanan aylık bir dergi idi. 1 Eylül 1938 tarihinde yayın hayatına başlayan dergi 1 Nisan 1939 tarihinde yayın hayatını tamamlamıştır.

Amasya Halkevi'nin çıkarmış olduğu "Yeşilırmak" dergisinin çıkarılma amacı; derginin imtiyaz sahibi durumundaki Nazım Berksoy tarafından, ilk sayıda siyasal meselelerle uğraşmak olmayıp imkan dahilinde aktüalite ile ilgilenme olarak ifade edilmişti: "*Dergimiz denilebilir ki Amasya'da her alanda yeni ve verimli işlere başlandığı bir zamanda çıkıyor. Atatürk'ün besleyici, koruyucu ve kurtarıcı ışıklarıyla son zamanın en*

[7]Amasya'da ilk Türkçe gazete 14 Mayıs 1920 tarihinde Mehmet Sırrı Bey tarafından "*Emel*" İsmiyle çıkarılmıştır. Tek yaparak, iki sayfalık küçük boy gazete Amasya basınının başlangıcı olmuştur. Hüseyin Menç, Amasya Basın Tarihi, Amasya Belediyesi Yayınları, Amasya, 2003, s. 7.

kısa fasılaları içinde efsanevi tazelik, zindelik ve güzelliğe kavuşacaksın. Sana ve bize ne mutlu!"[8]

Yeşilırmak'ın bütününe bakıldığında yayın hayatı boyunca çıkış amacına sadık kaldığı görülür. Bu anlamda Türk İnkılâbı, Amasyanın tarihi, coğrafyası, tarihi günler, tarım, şiir ve edebiyat, beden eğitimi, çocuk yetiştirme ve şehir haberleri derginin gündemini oluşturan konular olmuştur.

2. DERGİ'NİN BİÇİMSEL ÖZELLİKLERİ

Amasya Halkevi'nin yayın organı olan "Yeşilırmak" her ayın ilk günü yayınlanan aylık bir dergi idi. 1 Eylül 1938 tarihinde yayın hayatına başlayan dergi 1 Nisan 1939 tarihinde yayın hayatını tamamladı. Siyasi değil, kültürel yazıları içeren dergi, 21x28 ebatlarında olup 16 Sayfadan (6-7. Sayılar birlikte çıktığı için 32 sayfa idi.) oluşuyordu. Üçüncü hamur kâğıda basılan dergide fotoğraflara yer verilmemişti. Amasya'da Emel matbaasında basılan derginin imtiyaz sahibi ilk beş sayıda Nazım Berksoy iken sonraki sayılarda Alişan Refik Tanural oldu. İdare ve yazı işleri sorumlusu ise 4. Sayıya kadar Niyazi Tarman 5-7. Sayılarda İ. Ertem ve 8. Sayıda ise Hilmi Sekman oldu. Fiyatı 10 kuruş olan derginin yıllık abone bedeli 120 kuruştu. Yazı ve abone işleri için, İdare ve yazı işleri müdürlüğüne müracaat edilmesi gerektiği, basılmayan yazıların ise iade edilmeyeceği belirtilmiştir. Derginin kapak, resim ve linolyum klişeleri Niyazi Tarman tarafından yapılmıştır[9].

3. DERGİ'NİN YAZAR KADROSU

Derginin yazı kadrosu genellikle Amasya'da görev yapan öğretmenler ve çeşitli kamu kuruluşlarında çalışan aydınlardı. Bu yazarlar arasında Nazım Berksoy, Aylık Konuşma; Nazmi Çağan, Amasya ve Tarih; H. Nezihi Çuhacıoğlu, Hüseyin Hüsamettin Yaşar; İ. Ertem, Zihniyette

[8]Nazım Berksoy, "Aylık Konuşma: Yeşilırmak", Yeşilırmak, S: 1 (Eylül 1938), s. 4.
[9]"İçindekiler", Yeşilırmak, S: 1 (Eylül 1938), s. 1; Nurettin Güz, Tek Parti İdeolojisinin Yayın Organları Halkevi Dergileri (1932-1950), Bilgem Yapım, Ankara, 1995, s. 134.

İnkılâp; İzzet Nihat Orlu, Amasya Hakkında Coğrafya ve Tarih Bilgisi ve Arif Öner, Beden Terbiyesinin Ehemmiyeti üzerine yazdığı yazıları ile derginin hemen hemen her sayısında yer almışlardı. Bunlardan başka H. Ülkün, İ. Dağlıoğlu, R. Mısırlı, Tevfik Akalın, Zehra Sümbül, M. Y. Özel, Talat Öncel, Şeref Erdem, İ. Rüştü Altıok, Hüsam Yaşar, Ekrem Bilgen, N. Necip Onur, Eşref Payaslıoğlu, A. Demiray, A. Reşit Tanural ve Celal Eren farklı sayılarda yazdıkları yazılarla dergide yer almışlardı. Derginin yazı kadrosuna baktığımız zaman çok sınırlı olduğunu görmekteyiz. Çünkü derginin hemen her sayısında genellikle aynı kişiler yazı yazmışlardır. Bu durum 1932-1951 dönemi boyunca faaliyet gösteren Ankara ve İstanbul gibi büyük merkezlerin dışındaki bütün halkevi dergilerinin karşı karşıya kaldığı açmaz olmuştur.

4. DERGİ'NİN İÇERİĞİ

Yöreden geçen nehirden adını alan Amasya Halkevi Dergisi Yeşıırmak, yayın hayatına 1 Eylül 1938 tarihinde başlamıştır. Derginin son sayısı 1 Nisan 1939 tarihlidir. Yeşilırmak'ta Atatürk, Milli Şef İnönü, Ulusal Bayramlar (30 Ağustos, 29 Ekim, 23 Nisan), Amasya'nın tarihi ve coğrafi yönü, dil, edebiyat, şiirin yanı sıra Amasya ve halkevi ile ilgili yazılar farklı sayılarda kaleme alınmıştır.

Amasya Halkevi Dergisi "Yeşilırmak" ın ilk sayısında İzzet Nihat Orlu kaleme aldığı "30 Ağustos"[10] başlıklı yazısında Türk ulusu için 30 Ağustos zaferinin anlam ve önemini dile getirirken Nazım Berksoy "Yeşilırmak"[11] başlıklı yazısı ile Yeşilırmak'ın çıkış amacını açıklamıştır. Nazmi Çağan ise "Amasya ve Tarih"[12] başlıklı yazısında Çanakkale'de ilk kurşunu atanın ilk düşman kurşunu ile ölen ve öldüğü yere adı verilen Yüzbaşı Nazif'in İkincinci Meşrutiyet İnkılâbının bozguncularına karşı inkılâbı korumak için canını veren Yüzbaşı Hilmi ve Mustafa Necip'in İstiklâl Harbinin en ıztırablı ve acı günlerinde Zile'de hortlayan irtica ve

[10]İzzet Nihat Orlu, "30 Ağustos", Yeşilırmak, S: 1 (Eylül 1938), s. 1-3.
[11]Nazım Berksoy, "Yeşilırmak", Yeşilırmak, S: 1 (Eylül 1938), s. 4.
[12]Nazmi Çağan, "Amasya ve Tarih", Yeşilırmak, S: 1 (Eylül 1938), s. 5-6.

ihaneti boğmak için başını veren Yüzbaşı Osman'ın Amasyalı olduklarını ifade ederek Amasya Valisi ve Belediye Başkanından bu isimlerin gelecek kuşaklar tarafından bilinmesi için okul bahçelerine mütevazi anıtlarının yapılmasını teklif etmiştir. Haşim Nezihi "Halkevi Vazife ve Gaye*leri*"[13] başlıklı yazısında Halkevlerinin kendilerinden beklenen görevi *"... Biz halkevlerinde toplanarak bir kürsüde söz söylemeyi, bir toplantıda konuşmayı, bir eserde rol almayı, bir saz çalabilmeyi, tarih tetkik etmeyi, yazı yazmayı, okumayı ve mütaleayı öğreneceğiz. Zevklerimiz birleşecek iman ve heyecanlarımız yükselecek samimi, birbirine bağlı vazifeyi, intizamı sever feragat ve hüsniniyetle çalışan birer şahsiyet olacağız. O halde basık tavanlı kahvelerin dumanlı ve kokmuş havasını teneffüs ede ede günlerimizin en kıymetli saatlerini oyun başında öldürmekten bir an evvel kaçalım ve uzaklaşalım. Bize her şekilde kucak açmış olan Halkevine koşalım. Ve eğer eğlence lâzımsa yine bu yuvanın samimi havasında kendimiz yaratalım.*" şeklinde ifade etmiştir. Diğer taraftan dergide yayımlanan en önemli yazı dizisi "Amasya Hakkında Coğrafya ve Tarih Bil*gisi*"[14] başlığı altında Halkevi Dil, Tarih-Edebiyat şubesi üyesi İzzet Nihat Orlu tarafından hazırlanmıştır. Orlu bu çalışması ile hem ortaokul öğrencilerinin ihtiyacı olan bir yurt albümü oluşturma, hemde Amasya hakkında bilgi edinmek isteyen vatandaşların bu ihtiyacını karşılamayı amaçlamıştır.

Yeşilırmak'ın 2. Sayısında Nazım Berksoy kaleme aldığı "Aylık Konuşma: Dil Devrimi"[15] başlıklı yazısında dil devriminin anlam ve önemini açıklamaya çalışmıştır. Berksoy'a göre "*Bu devrim, her adımda yeni bir tarih yaratan en büyük adamın, canından çok sevdiği ulusuna armağan ettiği devrimlerin ne başı ne de sonudur*." Yüzlerce yıl Arapça ve Farsçanın boyunduruğunda yaşayan Türkçenin Dil Devrimi ile bu

[13]Haşim Nezihi Okay, "Halkevi Vazife ve Gayeleri", Yeşilırmak, S: 1 (Eylül 1938), s. 7-8.
[14]İzzet Nihat Orlu, "Amasya Hakkında Coğrafya ve Tarih Bilgisi-1", Yeşilırmak, S: 1 (Eylül 1938), s. 13-16.
[15]Nazım Berksoy, "Aylık Konuşma: Dil Devrimi", Yeşilırmak, S: 2 (I. Teşrin 1938), s. 1-2.

boyunduruktan kurtulduğunu söyleyen Berksoy yeni dönemde yapılması gerekeni ise "*Yurdu nasıl yabanlardan arıkladıksa dili de yabanın sözlerinde arıklayacağız.*" şelinde açıklarken bunun aracını da halktan olup halk arasından çıkan ve halkın üzüntü ve sevinçlerini söz ve yazılarında yaşatanların yaptıklarına sahip çıkma olarak ifade etmiştir.

"Ulusal Bayramlar" başlıklı yazısında "*İnsanlar evvela duyar sonra inanır.*" ve "*İnsanlar evvelâ kâlpten fethedilir.*" diyen İ. Dağlıoğlu ulusal bayramların anlam ve önemini açıklamaya çalışmıştır. Dağlıoğluna göre "*Ulusal bayramlar aynı heyecanla çarpan kâlplerde ulus sevgisi, yurt bağlılığı, hız ve enerji, iman yaratma*" özelliklerine sahipti.

İ. Ertem ise "Oyunlarda Çocuklarımızı Başı Boş Bırak*mayalım*"[16] başlıklı yazısında büyüme çağındaki çocuklar için doğru oyunun önemini anlatmaya çalışırken Amasya'da çocuklar arasında futbol oyununun aşırı şekilde oynanmasından duyduğu rahatsızlığı dile getirmiştir. Ona göre bu güç gerektiren oyun öncesinde; iyi beslenme, sonrasında banyo etme gerekmektedir. Çocukların bu gereklilikleri yerine getirmemesi durumunda sağlık sorunları ortaya çıkmaktadır. Bu ise hem aileler için hem de devlet için ciddi bir sorun ortaya çıkarmaktadır. Oyunun en önemli işlevi "*Vücuda yarayacak tarzda oynanmalı, beden dayanıklı gelişmeli, herkese neşe ve sağlık aşılamalıdır.*" diyen Ertem'e göre aileler çocuğun gelişiminde oyunun önemini takdir etmeli ancak onları oyun oynama noktasında başıboş bırakmamalıdır.

Bu sayının diğer yazıları R. Mısırlı, "Amasya Şairleri", İzzet Nihat Orlu "Amasya Hakkında Coğrafya ve Tarih Bilgisi", Tevfik Akalın "Kaderin Çifte Cilvesi" ve "Başka Uluslarda Atasözü, Nükte ve Vecize Örnekleri" nden oluşmuştur. Ayrıca bu sayıda Haşim Nezihi'ye ait "Hayal" ve Nazım Berksoy'a ait "Yatakhanede" başlıklı şiirlerde yer almıştır.

[16]İ. Ertem, "Oyunlarda Çocuklarımızı Başı Boş Bırakmayalım", Yeşilırmak, S: 2 (I. Teşrin 1938), s. 6-8.

Yeşilırmak'ın 3. Sayısında, Nazım Berksoy kaleme aldığı "Aylık Konuşma: 29 Birinciteşrin 1938 Cumhuriyetin 15 inci Yıldönümü"[17] başlıklı yazısında asırlarca saltanat ve imparatorluk boyunduruğu altında ezilen Türk ulusuna yer yüzünde ilk hakkı olan hürriyet ve egemenliğini verenin cumhuriyet rejimi olduğunu, Türkiye Cumhuriyetinin liberalizm, faşizm daha bilmem ne "*izm*" bir yığın dağınık ve ancak bir sınıfın, bir sosyetenin ve nihayet mahdut bir kalabalığın istek ve emellerine hizmet eden bir rejim olmadığını belirttikten sonra "*Türk Cumhuriyeti büyük bir kurtuluş hareketinden sonra yer yer yanan, yıkılan bir yurdun, hayat, hürriyet, refah ve saadete susamış bir ulusun, her bakımdan ihtiyaçları gözönünde tutularak hiç bir kelime ve isim gösterişine kapılmadan tamamen realiteler üzerine kurulmuş bir idare şeklidir. Madem ki hayat ve üzerinde yaşadığımız toprakta bir çok renk ve şekil değiştirmeleri ve yine madem ki insane topluluklarında duygu, fikir, görüş, ırk ve âdet farkları var; o halde onların mukadderatı üzerinde en büyük rolü olan bir rejimin de esaslarında istisnaları bertaraf eden sağlam, mazbut kaideler, umdeler bulunması lazımdır. (...) Klâsik manada Cumhuriyeti kabul etmiş bulunuyoruz. Müşküller karşısında yeni ve ileri fikirlere bağlanmaktan yurt ve ulus hesabına geri ve eskiyi yıkıp yerine mükemmeli koymaktan asla çekinmeyiz. Yurda iştahla dikilen yabancı gözleri kör etmek, yurdun içinde huzur ve sükûnu buzmak için açılan ağızları kapamak, sınıf ve imtiyaz yaratmak için kalkan elleri kırmak davamızın başında gelir. Yurdun her köşesinden Türk köylüsünün, Türk işçisinin kazma, kürek ve çekiç sesleri geliyor. Onlar açlıktan yosun tutmuş midelerine taş bağlayarak asırların ihmal ve hiyanetini toprak ananın bağrından bir ur gibi söküp atmağa çalışıyorlar. Yarının destan ve üstureleri bu seslerde düğümlüdür. Atatürk rejiminin (haydi bizde iftiharla söyleyelim söyliyelim! Kemalizmin) sırrını anlamak isteyenler başka yere*

[17]Nazım Berksoy, "Aylık Konuşma: 29 Birinciteşrin 1938 Cumhuriyetin Birinci Yıldönümü", Yeşilırmak, S: 3 (II. Teşrin 1938), s. 1-2.

başvurmasınlar. Bu düğümü çözmeye çalışsınlar."[18] şeklinde cumhuriyet idaresinin ne olduğunu açıklamaya çalışmıştır.

Aynı şekilde Haşim Nezihi Okay'da "ONBEŞİNCİ YIL"[19] başlıklı şiirinde Cumhuriyet coşkusunu dile getirmektedir.

"…Zaferle dönüyoruz açılan her savaştan,

Azmettik ana yurdu yapmaya yeni baştan.

Her vatandaş bir ordu, her genç şimdi bir kaya,

20 milyon Türk bu gün çelikten birer tabya.

Şimdi çakan bir şimşek, şimdi gergin bir yayız,

Ve bu büyük davada 15 inci yıldayız."

Halkevi dergilerinin içeriği konusunda, 1939 yılında CHP Genel Sekreterliği tarafından yayınlanan "Halkevleri Dergilerinin Yazı Kadroları" isimli eserde Evlenme, eş seçerken aranılacak vasıflar, çocuk bakımı, sağlığa zararlı adetlerin, gıdaların, iklim şartlarının ve bunlardan korunma yollarını gösterir yazıların yeralması istenilmiştir[20]. Bu doğrultuda İ. Etem "Çocukları Sokaktan Kurtarma Zarureti"[21] başlıklı yazısında "*Sokak, çocuğun yuvası ile okulu arasında bir felaket sahnesidir.*" ifadesini kullanmış devamında çocuk bahçesinin çocukların dünyasındaki önemine değindikten sonra yerel idarecilere çocuk bahçesi yapılabilecek yer önerisinde bulunmuştur. Ona göre mes'ele, çocukları yalnız temiz ve sıhhi yerde oynatma olmayıp oyunu vasıta yaparak onları sokak çocukluğundan kurtarmaktır. Bu anlamda yazar tarafında çocuk bahçesinin kötü alışkanlıkların yerine yavaş yavaş iyilerinin konulduğu yer olarak görüldüğünü söylemek mümkündür. İzzet Nihat Orlu "Amasya

[18]Nazım Berksoy, "Aylık Konuşma: 29 Birinciteşrin 1938 Cumhuriyetin 15 inci Yıl Dönümü", Yeşilırmak, S: 3 (II. Teşrin 1938), s. 1-2.
[19]Haşim Nezihi Okay, "ONBEŞİNCİ YIL", Yeşilırmak, S: 3 (II. Teşrin 1938), s. 3.
[20]Kenan Olgun, "Adapazarı Halkevi'nden Yöresel Kültüre Bir Katkı: Sakarya Dergisi ve İçeriği", İnternational Journal of Human Sciences, Volume: 14, Issue: 4, Year: 2017, s. 3540.
[21]İ. Etem, "Çocukları Sokaktan Kurtarma Zarureti", Yeşilırmak, S: 3 (II. Teşrin 1938), s. 5-7.

Hakkında Coğrafya ve Tarih Bilgisi" başlıklı yazının üçüncü bölümünde Amasya'nın Florası ve Faunası hakkında bilgi vermektedir. Derginin 16. sayfasında yeralan "Şehir Haberleri" başlığı altında şehrin sayfiyesi olan Çakallar yolunun açılmasına başlandığını, Meydan Köprüsünün genişletilmeye başlandığını ve bu iş için Ankara'dan bir Mühendisin geldiğini, Beyazıt camii avlusundaki, istimlâk edilerek kaldırılan tuvaletlerin avlunun iç kısmına yeniden yapıldığını, Yeşilırmağın temizlendiğini, Varay ve Ilısu nahiyelerinin yolu ile Şerepkar Irmağı üzerinde 12 metrelik bir köprünün yapımına başlandığını, Ortaokul Riyaziye Öğretmeni İbrahim Doğan'ın Kültür Bakanlığının izniyle Afganistan Harp Okulu Öğretmenliğine gittiğini, Plevne okulu Başöğretmeni Kenan Gün'ün Gazi Terbiye Enstitüsüne gittiğini öğrenmekteyiz.

Mustafa Kemal 10 Kasım 1938'de vefat etmiştir. Onun vefatı sonrasında çıkan derginin 4. Sayısı bütünüyle Atatürk'e aittir. Atatürk'ün yaşamı, yaptıkları, onun yokluğunda neler yapılacağı gibi konular ele alındı. Yazılarda "Ebedi Lider" veya "Ulu Önder" gibi ifadeler kullanılmasına ek olarak "Sevgili Hemşehrilerim, Ulu Önderimiz, Sevgili Cumhurbaşkanımız Kemal Atatürk Öldü" şeklinde Atatürk'ün fani bir kişi olduğunun da üzerinde durulmuştur. Sadece bu sayıya özel derginin alt ve üstüne kalın siyah çizgilerle çerçeve oluşturulmuştur. Bu sayıda Nazım Berksoy, "Ebedi Atamızın Ardından…"; Talat Öncel, "Ey Atalar Atası, Türklerin En Büyük Atası ATATÜRK!"; İzzet Orlu, "Sevgili Hemşehrilerim"; Şeref Erdem, "Sayın Yurttaşlar"; İ. Etem, "Halkevi Matem Günü Söylevi"; İ. Rüştü Altıok, "Geçen Üç Dakika-Yakılan Altı Meşale (Şiir)"; Nazmi Çağan, "Unutulmaz Ata" başlıklı yazılarıyla Atatürk'ü anlatmaya çalışmışlardır. Bu noktada örneğin Nazım Berksoy, "Ebedi Atamızın Ardından…"[22] başlıklı yazısında "*O bizim için, ne Güneş, ne su, ne hava, ne de topraktı. O bunların hepsinin üstünde bir varlıktı. O bizim için yaratan ve yaşatan bir irade, daima mükemmele götüren bir hamle idi. Biz ondan geldik. Ona gidiyorduk. Bütün*

[22]Nazım Berksoy, "Ebedi Atamızın Ardından", Yeşilırmak, S: 4 (I. Kânun 1938), s. 1.

sevgimizin menbaı oydu. Onun bizi sevdiği kadar biz onu sevemezdik. Ölümünü duyduğumuz zaman bizi öldürürlerken onun ağladığı kadar ağlayamadık. O bize ağlamanın ne olduğunu bir defa olsun hatırlatmadığı gibi bizden sonra gelenlere de onu hiç duyurmadı." şeklinde duygularını dile getirmiştir. Aynı şekilde İbrahim Rüştü Altıok "Geçen Üç Dakika-Yakılan Altı Meş'ale"[23] başlıklı şiirinde Atatürk'ün ölümü sonrası dugularını dile getirmiştir.

"…Onsekiz milyon Türk eli böğründe,

Hepsi de ayakta şu kara günde.

Başlar eğilmiş hürmetle yere,

Bir karanlık çökmüş bütün yüzlere.

Kalbleri bağlanmış o büyük ŞEFE,

Gözleri dikilmiş nurlu hedefe.

Onsekiz milyon Türk, bir tek kalbolmuş,

Onun elemiyle, yasiyle dolmuş.

Yeşilırmak'ın 5. Sayısında Nazım Berksoy "Aylık Konuşma: Kemalizm Harikasına Dair…"[24] başlıklı yazısında Türk İstiklal Harbinin kazanılması ve sonrasında hayata geçirilen İnkılâpların devlet ve toplum hayatında ortaya çıkardığı değişmeleri anlatmaya çalışmıştır. "*Bugün, yer yüzünde yapılan ihtilâllerin en koyusunu, inkılâpların en köksel ve zorlularını bu kadar az zamanda nasıl yapıp başardığımıza yalnız başkaları değil, biz bile şaşmaktayız*." diyen Berksoy'a göre bu başarının arkasında Türk Milletinin her bir ferdinin Mustafa Kemal Atatürk'e olan "*Sevmek, Bağlamak ve İnanmak*" şeklinde açıkladığı üç alev parçasında gizliydi.

[23]İbrahim Rüştü Altıok, "Geçen Üç Dakika-Yakılan Altı Meş'ale", Yeşilırmak, S: 4 (I. Kânun 1938), s. 13-14.
[24]Nazım Berksoy, "Kemalizm Harikası", Yeşilırmak, S: 5 (II. Kânun 1939), s. 1-2.

Ş. Erdem ise "Dokuzuncu Artırma Ve Yerli Malı Haftası"[25] başlıklı yazısında saltanat ve cumhuriyet devri arasındaki ekonomiye bakış farkları üzerinde durmaktadır. Ona göre bu dönemler arasındaki en önemli fark cumhuriyet döneminin toplumun her bir ferdine yerli malı üretme ve bu üretileni tüketme ayrıca ihtiyacı fazlasında oluşan parayı bankada değerlendirme alışkanlığı kazandırmaya çalışmasıdır. Bu sayının diğer yazıları Haşim Nezihi "Amasya'da Yetişen Maruf Şahsiyetler Üzerinde Bir Konuşma", İzzet Nihat Orlu "Amasya Hakkında Coğrafya Ve Tarih Bilgisi" ve Nazım Berksoy "Bekleme Saati" başlıklı şiirinden oluşmaktadır.

Yeşilırmak'ın iki sayı birlikte yayınlandığı 6-7. Sayılarında derginin geç çıkmasının nedenleri; kağıt siparişinin geç gelmesi, derginin imtiyaz sahibi Nazım Berksoy'un Yozgat'a tayin olması ve Matbaacı Hasan Elmacı'nın rahatsızlığı nedeniyle bir süre çalışamaması şeklinde ifade edilerek okuyucudan özür dilenmiştir.

Amasya tarihi yazarı aynı zamanda da derginin yazarlarından olan Hüseyin Hüsamettin Yaşar'ın vefatı bu sayıda geniş yer bulmuştur. Nazmi Çağan "Amasya Müverrihi Öldü", Nezihi Çuhacıoğlu "Hüseyin Hüsamettin Yaş*ar*", Eşref Payalıoğlu "Müverrihimizin Vefatı ve Kıymetli Eseri" başlıklı yazılarıyla Yaşar'ın ölümü ve eseri üzerine değerlendirmede bulunmuşlardır.

Bu sayının diğer yazılarında N. Necip Onur "Kitaplar Arasında", Hüsamettin Yaşar "Bir Tetkik", Tevfik Akalın "Yardımcı Melek" konularını işlemiş ayrıca Amasya Halkevi Başkanı Ekrem Bilgen'in Halkevleri'nin yedinci yıl dönümü kutlama töreninde yaptığı Amasya Halkevinin gelişimini konu alan değerlendirmeye yer verilmiştir. Bunlara ek olarak Arif Öner günlük jimnastik hareketleriyle vücudunu takviyeye çalışmak her Türk'ün milli ödevidir dediği "Beden Terbiyesinin Ehemmiyeti"[26] başlıklı yazısında günlük spor yapmanın insan sağlığı

[25]Ş. Erdem, Dokuzuncu Artırma ve Yerli Malı Haftası", Yeşilırmak, S: 5 (II. Kânun 1939), s. 3-5.
[26]Arif Öner, "Beden Terbiyesinin Ehemmiyeti", Yeşilırmak, S: 6-7 (Şubat-Mart 1939), s.

açısından önemini açıklamaya çalışmıştır. Ona göre günlük spor yapmanın bireye sağladığı faydalar vücudu sağlamlaştırma, iradeyi sağlamlaştırma ve vücudu güzelleştirme şeklinde kendini ortaya koymaktadır.

Bu yazıların dışında dergide üç tane de şiir yeralmıştır. Bunlar Haşim Nezihi Çuhacıoğlu "Divan" ve "Mersiye" ile A. Demiray "Milli Şef'e"[27] başlıklı şiirlerdir. Demiray'ın şiirinde Atatürk'ün ölümü sonrası Cumhubaşkanı olan İsmet İnönü'yü tarihi dönüm noktalarındaki görevlerinden hareketle toplum nezdinde sorun olmayacağı havası vermeye çalıştığını söylemek mümkündür.

"Başımızda gene bir tarih kahramanı var,

Ki bütün kalblerimiz onun aşkile çarpar

Evrensel milletime tanrı böyle başkanı,

Verir de nasıl taşmaz Türkün cihandan şanı?

O başkan ki İnönü, Sakarya, Dumlupınar,

Savaşlarında eşsiz, yüksek Âtasiyle var

O başkanki Lozan'ı armağandır millete,

Armağandır, bayındır yurdu Cumhuriyete."

Yeşilırmak'ın son sayısı olma özelliği taşıyan 8. Sayısında "23 Nisan" ve "Çocuk" konuları ele alınmıştır. Bu doğrultuda aynı zamanda Amasya Milli Eğitim Müdürüde olan Âlişan Reşit Tanural "23 Nisan" İ. Ertem ise "Zihniyette İnkılâp" başlıklı yazısında çocuk ve bayram ilişkisini açıklamaya çalışmıştır. Bu sayının diğer yazılarında N. Necip Onur "Amasya Müverrihi" ve Arif Öner "Beden Hareketlerinin Ehemmiyeti" konuları üzerinde durmuşlardır.

10-11.

[27]A. Demiray, "Milli Şef'e", Yeşilırmak, S: 6-7 (Şubat-Mart 1939), s. 28.

5. DERGİ HAKKINDA KISA BİR DEĞERLENDİRME

Amasya Halkevi Dergisi "*Yeşilırmak*" yayın hayatı boyunca, genel olarak ilk sayısında yer alan programa uygun bir yayın çizgisi takip etmiştir. Dergide yerel tarih, Kemalizm, Halkevlerinin Vazifeleri, Çocuk Yetiştirme, Ulusal Bayramlar, Beden Terbiyesi, Metotlu Çalışma, Amasya Halkevinin Çalışmaları ve kuruluş yıldönümü kutlamaları gibi konularda bilgiler mevcuttur. Ancak Yeşilırmak yazar kadrosunun darlığı, kağıt yokluğu ve maddi yetersizlikler nedeniyle ülke genelinde okunan Halkevi dergileri arasında kendine yer bulamamıştır.

6. YEŞİLIRMAK BİBLİYOGRAFYASI

YIL: 1/1

Orlu, İzzet Nihat; "30 Ağustos", Yeşilırmak, Y: 1, S: 1, Eylül 1938.

----------; "Amasya Hakkında Coğrafya ve Tarih Bilgisi-1", Yeşilırmak, Y: 1, S: 1, Eylül 1938.

Berksoy, Nazım; "Aylık Konuşma: Yeşilırmak", Yeşilırmak, Y: 1, S: 1, Eylül 1938.

----------; "Dudaklar (Şiir)", Yeşilırmak, Y: 1, S: 1, Eylül 1938.

Çağan, Nazmi; "Amasya ve Tarih", Yeşilırmak, Y: 1, S: 1, Eylül 1938.

Nezihi, Haşim; "Geliyoruz (Şiir)", Yeşilırmak, Y: 1, S: 1, Eylül 1938.

----------; "Bir Konferanstan: Halkevleri, Vazife ve Gayeleri", Yeşilırmak, Y: 1, S: 1, Eylül 1938.

Ertem, İ.; "Spor Hareketleri: Yarı Bile Olamayan Maç", Yeşilırmak, Y: 1, S: 1, Eylül 1938.

Ülkün, H.; "Elma ve Armutların Dökülmesi", Yeşilırmak, Y: 1, S: 1, Eylül 1938.

YIL: 1/2

Berksoy, Nazım; “Aylık Konuşma: Dil Devrimi”, Yeşilırmak, Y: 1, S: 2, I. Teşrin 1938.

----------; “Yatakhane (Şiir), Yeşilırmak, Y: 1, S: 2, I. Teşrin 1938.

Nezihi, Haşim; “Hayal (Şiir)”, Yeşilırmak, Y: 1, S: 2, I. Teşrin 1938.

Dağlıoğlu, İ.; “Ulusal Bayramlar”, Yeşilırmak, Y: 1, S: 2, I. Teşrin 1938.

Ertem, İ.; “Oyunlarda Çocuklarımızı Başıboş Bırakmayalım”, Yeşilırmak, Y: 1, S: 2, I. Teşrin 1938.

Mısırlı, R.; “Amasya Şairleri”, Yeşilırmak, Y: 1, S: 2, I. Teşrin 1938.

Orlu, İzzet Nihat; “Amasya Hakkında Coğrafya ve Tarih Bilgisi-2”, Yeşilırmak, Y: 1, S: 2, I. Teşrin 1938.

Akalın, Tevfik; “Kaderin Çifte Cilvesi (Çeviri)”, Yeşilırmak, Y: 1, S: 2, I. Teşrin 1938.

Yeşilırmak; “Başka Uluslarda Atasözleri, Vecizeler ve Nükteler”, Yeşilırmak, Y: 1, S: 2, I. Teşrin 1938.

YIL: 1/3

Berksoy, Nazım; “Aylık Konuşma: 29 Ekim 1938 Cumhuriyetin 15’inci Yıldönümü”, Yeşilırmak, Y: 1, S: 3, II. Teşrin 1938.

----------; “Yine Aşk (Şiir)”, Yeşilırmak, Y: 1, S: 3, II. Teşrin 1938.

Nezihi, Haşim; “Onbeşinci Yıl (Şiir)”, Yeşilırmak, Y: 1, S: 3, II. Teşrin 1938.

Sümbül, Zehra; “Sevinç Günü 29 Ekim (Şiir)”, Yeşilırmak, Y: 1, S: 3, II. Teşrin 1938.

Ertem, İ.; “Çocukları Sokaktan Kurtarma Zarureti”, Yeşilırmak, Y: 1, S: 3, II. Teşrin 1938.

Özel, M. Y.; “Metotlu Çalışma”, Yeşilırmak, Y: 1, S: 3, II. Teşrin 1938.

Ülkün, H.; “Elma ve Armutların Dökülmesi”, Yeşilırmak, Y: 1, S: 3, II. Teşrin 1938.

Orlu, İzzet Nihat; “Amasya Hakkında Coğrafya ve Tarih Bilgisi-3”, Yeşilırmak, Y: 1, S: 3, II. Teşrin 1938.

Yeşilırmak; “Şehir Haberleri”, Yeşilırmak, Y: 1, S: 3, II. Teşrin 1938.

YIL: 1/4

Berksoy, Nazım; “Aylık Konuşma: Ebedi Atamızın Ardından…”, Yeşilırmak, Y: 1, S: 4, I. Kânun 1938.

Öncel Talat; “Atatürk”, Yeşilırmak, Y: 1, S: 4, I Kânun 1938.

Orlu, İzzet Nihat; “Sevgili Hemşehrilerim”, Yeşilırmak, Y: 1, S: 4, I. Kânun 1938.

Erdem, Şeref; “Sayın Yurttaşlar”, Yeşilırmak, Y: 1, S: 4, I. Kânun 1938.

Ertem, İ.; “Halkevi Matem Günü Söylevi”, Yeşilırmak, Y: 1, S: 4, I. Kânun 1938.

Altıok, İ. Rüştü; “Geçen Üç Dakika-Yakılan Altı Meşale (Şiir), Yeşilırmak, Y: 1, S: 4, I. Kânun 1938.

Çağan, Nazmi; “Unutulmaz Ata”, Yeşilırmak, Y: 1, S: 4, I Kânun 1938.

YIL: 1/5

Berksoy, Nazım; “Kemalizm Harikası”, Yeşilırmak, Y: 1, S: 5, II. Kânun 1939.

----------; “Bekleme Saati (Şiir)”, Yeşilırmak, Y: 1, S: 5, II. Kânun 1939.

Erdem, Şeref; “Yerli Malı Haftası”, Yeşilırmak, Y: 1, S: 5, II. Kânun 1939.

Nezihi, Haşim; “Amasya’da Yetişen Maruf Şahsiyetler Üzerinde Bir Konuşma”, Yeşilırmak, Y: 1, S: 5, II. Kânun 1939.

Yaşar, Hüsam; “Müverrihimizin Dergimize İltifatları”, Yeşilırmak, Y: 1, S: 5, II Kânun 1939.

Orlu, İzzet Nihat; “Amasya Hakkında Coğrafya ve Tarih Bilgisi-4”, Yeşilırmak, Y: 1, S: 5, II. Kânun 1939.

YIL: 1/ 6-7

Bilgen Ekrem; “Çalışkan ve Değerli İlbayımız, Sayın Arkadaşlar”, Yeşilırmak, Y: 1, S: 6-7, Şubat-Mart 1939.

Onur, N. Necip; “Kitaplar Arasında”, Yeşilırmak, Y: 1, S: 6-7, Şubat-Mart 1939.

Öner, Arif; “Beden Terbiyesinin Önemi”, Yeşilırmak, Y: 1, S: 6-7, Şubat-Mart 1939.

Yaşar, Hüsamettin; “Bir Tetkik”, Yeşilırmak, Y: 1, S: 6-7, Şubat-Mart 1939.

Çağan, Nazmi; “Amasya, Değerli Bir Evladını Kaybetti”, Yeşilırmak, Y: 1, S: 6-7, Şubat-Mart 1939.

Nezihi, Haşim; “Hüseyin Hüsamettin Yaşar”, Yeşilırmak, Y: 1, S: 6-7, Şubat-Mart 1939.

Payaslıoğlu, Eşref; “Müverrihimizin Vefatı ve Kıymetli Eseri”, Yeşilırmak, Y: 1, S: 6-7, Şubat-Mart 1939.

Demiray, A.; “Milli Şef’e (Şiir)”, Yeşilırmak, Y: 1, S: 6-7, Şubat-Mart 1939.

Akalın Tevfik; “Yardımcı Melek (Çeviri)”, Yeşilırmak, Y: 1, S: 6-7, Şubat-Mart 1939.

YIL: 1/8

Tanural, A. Reşit; “23 Nisan”, Yeşilırmak, Y: 1, S: 8, Nisan 1939.

Ertem, İ.; “Zihniyette İnkılâp”, Yeşilırmak, Y: 1, S: 8, Nisan 1939.

Onur, N. Necip; “Amasya Müverrihi”, Yeşilırmak, Y: 1, S: 8, Nisan 1939.

Öner, Arif; “Beden Terbiyesinin Ehemmiyeti”, Yeşilırmak, Y: 1, S: 8, Nisan 1939.

Eren, Celal, “Sevgili Çocuklarımız”, Yeşilırmak, Y: 1, S: 8, Nisan 1939.

Akalın, Tevfik; “Buğday Tanesi (Çeviri)”, Yeşilırmak, Y: 1, S: 8, Nisan 1939.

SONUÇ

Halkevlerinin kurulmasına Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)’nin Mayıs 1931’de toplanan 3. Büyük Kongresinde karar verilmiştir. Bu karar doğrultusunda Halkevleri 19 Şubat 1932 tarihinde CHP’ne bağlı olarak kurulmuş ve kısa sürede tüm ülkeye yayılmıştır. Halkevleri faaliyette bulunduğu 1932-1951 döneminde ülkenin sosyal ve kültürel kalkınmasında, Cumhuriyetin getirdiği değerlerin geniş halk kitlelerine ulaşmasında son derece önemli işlevleri yerine getirmişlerdir.

Amasya Halkevi 23 Şubat 1934 tarihinde resmi törenle ve halkın heyecanlı katılımıyla açılmıştır. Amasya Halkevi bütün süreçte sekiz şube ile faaliyet göstermiştir. Bu şubelerden Dil, Tarih-Edebiyat şubesi öz Türkçe araştırmalar, atasözü, mani, halk türküleri derlemiş, dil konulu konferanslar verirken “*Yeşilırmak*” adıyla kısa sürelide olsa bir dergi çıkartmıştır.

Tek Parti döneminde Türk inkılâbını yayma, halkı çeşitli konularda aydınlatma ve Türk kültürünü yeniden canlandırma konusunda Halkevleri ve onlar tarfından çıkarılan dergilerin büyük payı vardır. Biz bu çalışmada söz konusu dönemde Amasya Halkevi tarafından çıkarılan “*Yeşilırmak*” adlı derginin bibliyografyasını vermeye çalıştık. Burada Tek Parti döneminde Amasya’da, Amasya Halkevi tarafından yapılan çalışmalar, ilin tarihi, coğrafyası ve kültürel özellikleri üzerine yapılan incelemeler ve ilin çeşitli sorunları üzerine yapılan araştırmalar yer almaktadır.

KAYNAKÇA

Akyüz Yahya, Türk Eğitim Tarihi, Pegem A Yayıncılık, Ankara, 2006.

Altıok İbrahim Rüştü, "Geçen Üç Dakika-Yakılan Altı Meş'ale", Yeşilırmak, S: 4 (I. Kânun 1938), s. 13-14.

Balcı Serdal, Cumhuriyet Döneminde Amasya (1923-1950), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Doktora Tezi), Erzurum, 2004.

Berksoy Nazım, "Aylık Konuşma: Yeşilırmak", Yeşilırmak, S: 1 (Eylül 1938), s. 4.

----------, "Aylık Konuşma: Dil Devrimi", Yeşilırmak, S: 2 (I. Teşrin 1938), s. 1-2.

----------, "Aylık Konuşma: 29 Birinci Teşrin 1938 Cumhuriyetin Birinci Yıldönümü", Yeşilırmak, S: 3 (II. Teşri 1938), s. 1-2.

----------, "Ebedi Atatmızın Ardından", Yeşilırmak, S: 4 (I. Kânun 1938), s. 1.

----------, "Kemalizm Harikası", Yeşilırmak, S: 5 (II. Kânun 1939), s. 1-2.

Çağan Nazmi, "Amasya ve Tarih", Yeşilırmak, S: 1 (Eylül 1938), s. 5-6.

Çeçen Anıl, Atatürk'ün Kültür Kurumu Halkevleri, Cumhuriyet Kitapları, İstanbul, 2000.

Demiray A., "Milli Şef'e", Yeşilırmak, S: 6-7 (Şubat-Mart 1939), s. 28.

Erdem Ş., "Dokuzuncu Artırma ve Yerli Malı Haftası", Yeşilırmak, S: 5 (II. Kânun 1939), s. 3-5.

Ergün Mustafa, "Atatürk Devri Türk Eğitimi", Ocak Yayınları, Ankara, 1997.

Ertem İ., "Oyunlarda Çocuklarımızı Başı Boş Bırakmayalım", Yeşilırmak, S: 2 (I. Teşrin 1938), s. 6-8.

----------, “Çocukları Sokaktan Kurtarma Zarureti”, Yeşilırmak, S: 3 (II. Teşrin 1938), s. 5-7.

Güz Nurettin, Tek Parti İdeolojisinin Yayın Organları Halkevi Dergileri (1932-1950), Bilgem Yapım, Ankara, 1995.

Menç Hüseyin, Amasya Basın Tarihi”, Amasya Belediyesi Yayınları, Amasya, 2003.

Okay Haşim Nezihi, “Halkevi Vazife ve Gayeleri”, Yeşilırmak, S: 1 (Eylül 1938), s. 7-8.

----------, “ONBEŞİNCİ YIL”, Yeşilırmak, S: 3 (II. Teşrin 1938), s. 3.

Olgun Kenan, “Adapazarı Halkevi’nden Yöresel Kültüre Bir Katkı: Sakarya Dergisi ve İçeriği”, İnternational Journal of Human Sciences, Volume: 14, Issue: 4, Year: 2017, s. 3535-3547.

Orlu İzzet Nihat, “30 Ağustos”, Yeşilırmak, S: 1 (Eylül 1938), s. 1-3.

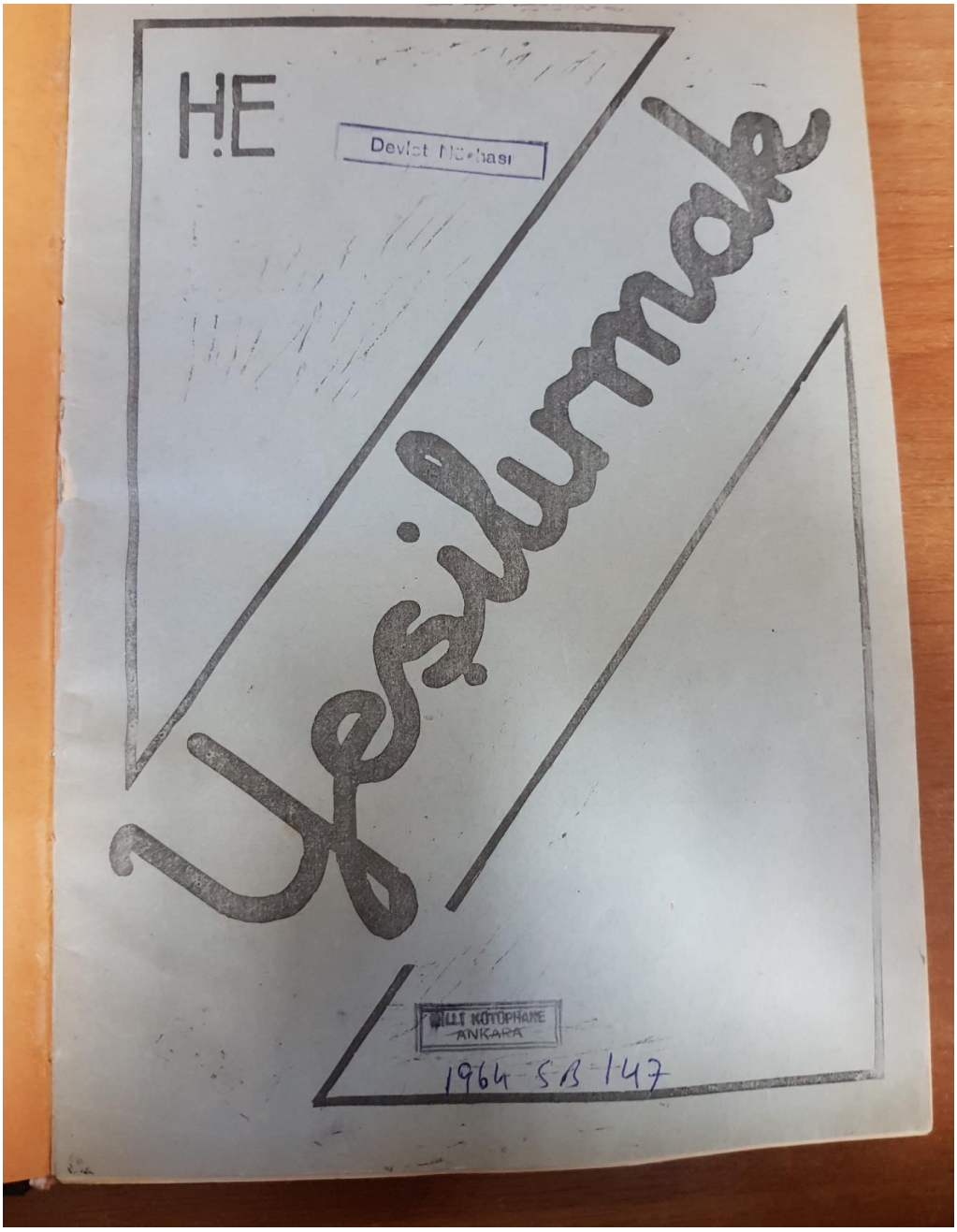
----------, “Amasya Hakkında Coğrafya ve Tarih Bilgisi”, Yeşiırmak, S: 1 (Eylül 1938), s. 13-16.

Öner Arif, “Beden Terbiyesinin Ehemmiyeti”, Yeşilırmak, S: 6-7 (Şubat-Mart 1939), s. 10.

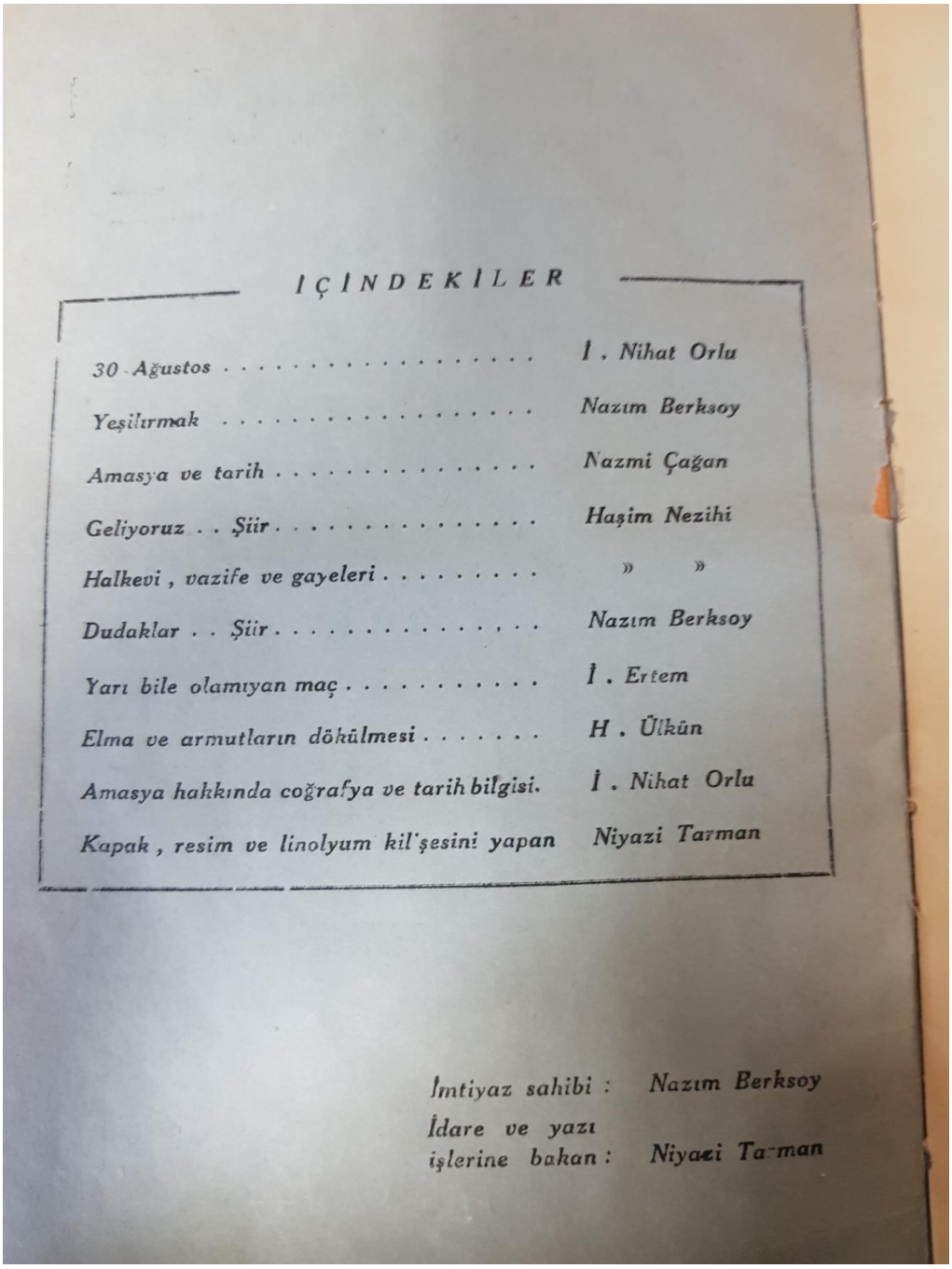
Taşdemir Serap, “Amasya Halkevi ve Yeşilırmak Dergisi”, 33. ICANAS Tarih ve Medeniyetler Tarihi, Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Ankara, 2012, s. 3047-3066.

Toksoy Nurcan, Halkevleri, Orion Yayınevi, Ankara, 2007.

EKLER

EK-1: Amasya Halkevi Dergisi Yeşilırmak 1. Sayı Dış Kapağı

İÇİNDEKİLER

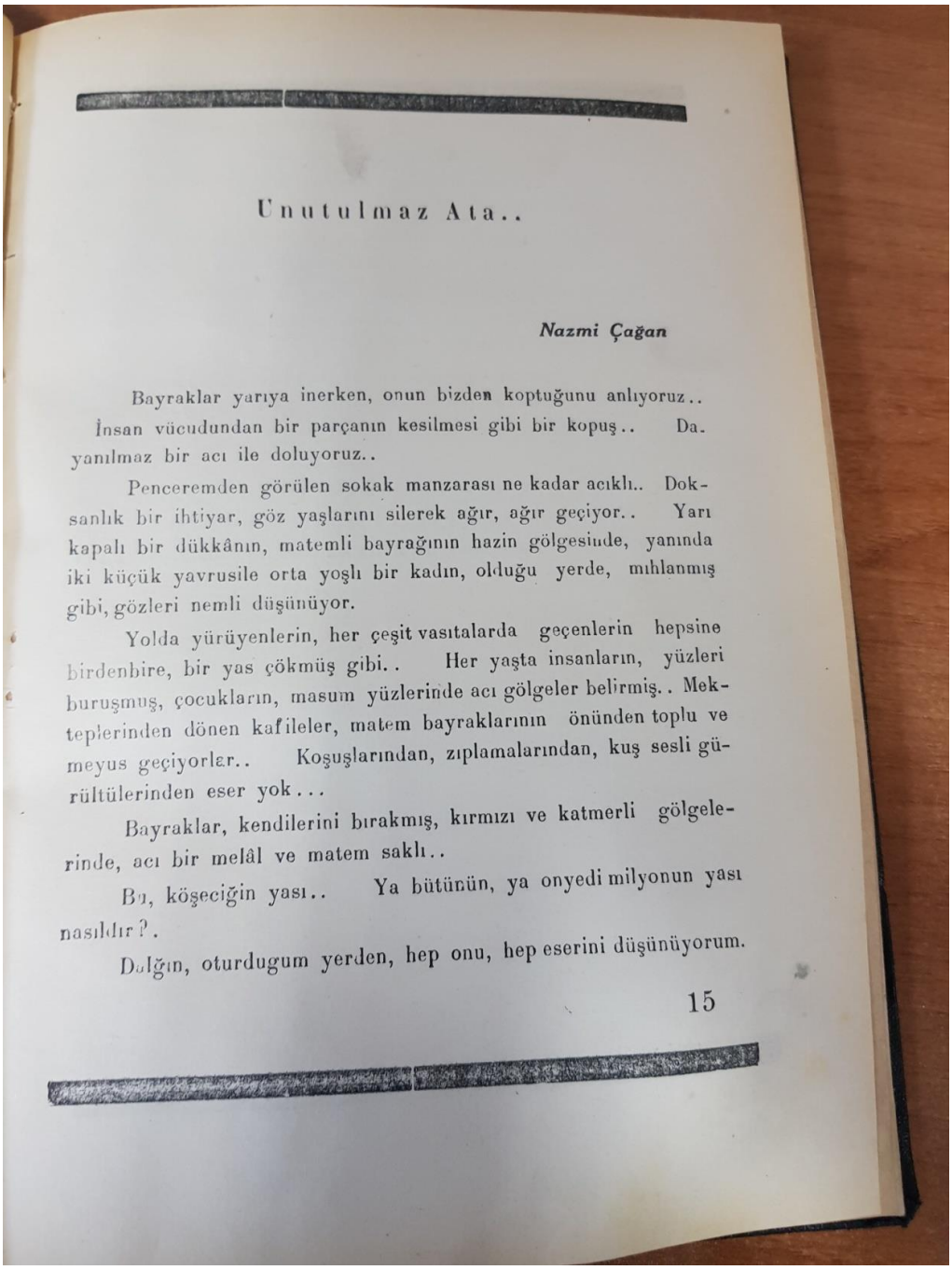

30 Ağustos	İ. Nihat Orlu
Yeşilırmak	Nazım Berksoy
Amasya ve tarih	Nazmi Çağan
Geliyoruz .. Şiir	Haşim Nezihi
Halkevi, vazife ve gayeleri	» »
Dudaklar .. Şiir	Nazım Berksoy
Yarı bile olamıyan maç	İ. Ertem
Elma ve armutların dökülmesi	H. Ülkün
Amasya hakkında coğrafya ve tarih bilgisi.	İ. Nihat Orlu
Kapak, resim ve linolyum kil'şesini yapan	Niyazi Tarman

İmtiyaz sahibi : Nazım Berksoy

İdare ve yazı işlerine bakan : Niyazi Tarman

EK-2: Amasya Halkevi Dergisi Yeşilırmak 1. Sayı İçindekiler

Unutulmaz Ata..

Nazmi Çağan

Bayraklar yarıya inerken, onun bizden koptuğunu anlıyoruz.. İnsan vücudundan bir parçanın kesilmesi gibi bir kopuş.. Dayanılmaz bir acı ile doluyoruz..

Penceremden görülen sokak manzarası ne kadar acıklı.. Doksanlık bir ihtiyar, göz yaşlarını silerek ağır, ağır geçiyor.. Yarı kapalı bir dükkânın, matemli bayrağının hazin gölgesinde, yanında iki küçük yavrusile orta yoşlı bir kadın, olduğu yerde, mıhlanmış gibi, gözleri nemli düşünüyor.

Yolda yürüyenlerin, her çeşit vasıtalarda geçenlerin hepsine birdenbire, bir yas çökmüş gibi.. Her yaşta insanların, yüzleri buruşmuş, çocukların, masum yüzlerinde acı gölgeler belirmiş.. Mektepleriden dönen kafileler, matem bayraklarının önünden toplu ve meyus geçiyorlar.. Koşuşlarından, zıplamalarından, kuş sesli gürültülerinden eser yok...

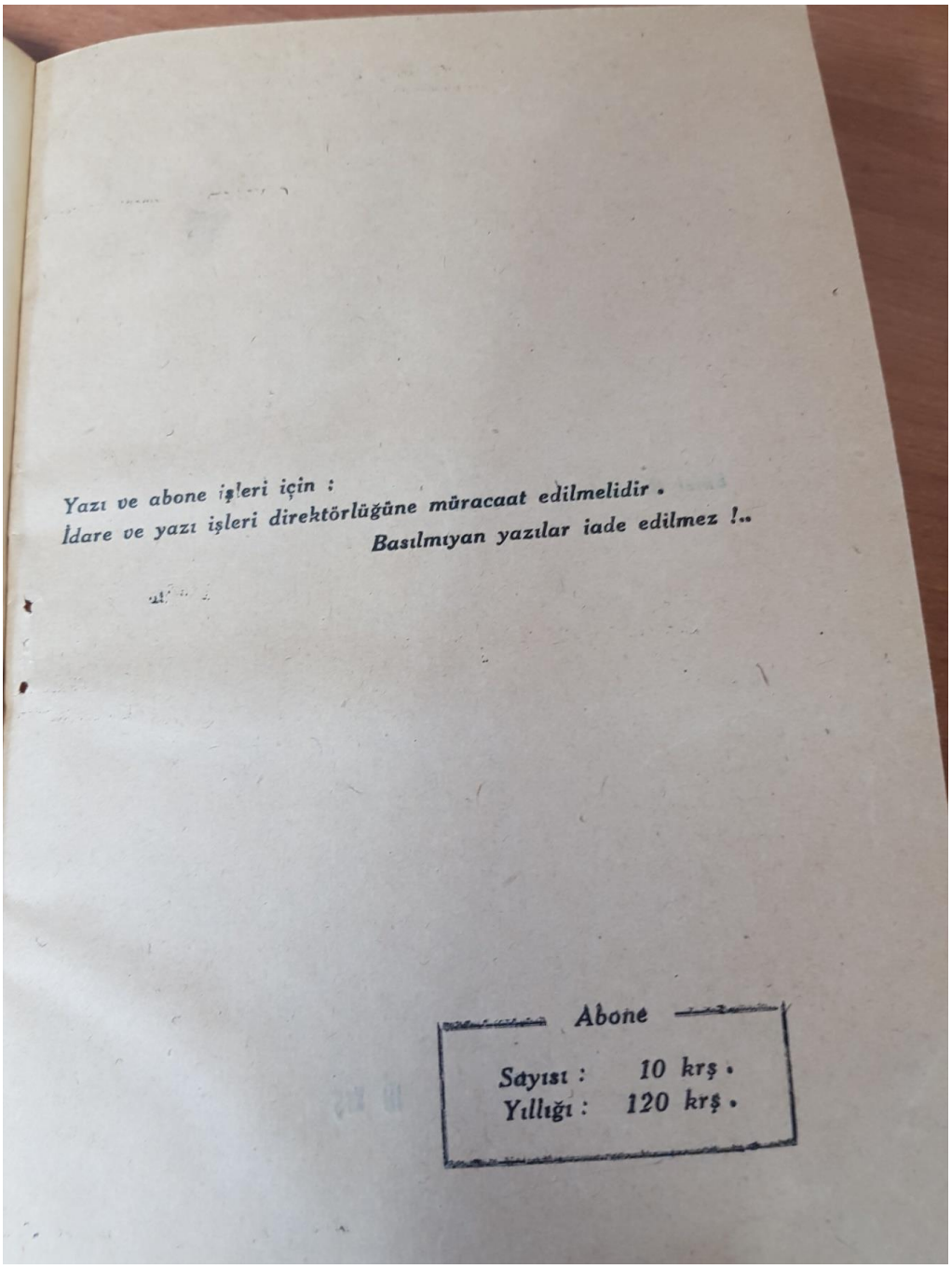
Bayraklar, kendilerini bırakmış, kırmızı ve katmerli gölgelerinde, acı bir melâl ve matem saklı..

Bu, köşeciğin yası.. Ya bütünün, ya onyedi milyonun yası nasıldır?.

Dalğın, oturdugum yerden, hep onu, hep eserini düşünüyorum.

EK-3: Amasya Halkevi Dergisi Yeşilırmak 4. Sayı

EK-4: Amasya Halkevi Dergisi Yeşilırmak 8. Sayı Arka İç Kapak